జన్మాంతర సంబంధము

లక్ష్మీ నారాయణకు ఇద్దఱు కుమారులు. పెద్ద వాఁడు సూరన్న; రెండవవాఁడు మంచన్న.

సూరన్న కడు చలాకీవాఁడు; ఊరిలో జట్టునకు ఏకచ్ఛత్రాధిపతి. ఊరంతయు మాటు మణఁగిన తరువాత దొడ్లలో దూఱి దానిమ్మకాయలు, పొట్లకాయలు, వంకాయలు మొదలగునవి ఎత్తుకొనివచ్చి తమలో తమకు పంచుటలోను, ఇతరులకు విందులు చేయుటలోను అందెవేసిన చెయ్యి. వినాయక చతుర్థినాఁడు ఇండ్లమీఁద రాలురువ్వుట, దీపావళినాఁడు భయపడి పోవువారిమీఁద చిచింద్రీలు పాఱవేయుట ఈ మొదలగు పోకిళ్లతో 'వీఁడూ ఒకమనిషి' అని లోకములో జమకట్టఁబడినాఁడు.

మంచన్నకు నాలుగేండ్లకు నాలుగు బదులు నాలుగైదక్షరములు తక్కువగా వచ్చినవి. గుంట ఓనమాలు దిద్దుటచే చూపుడువేలిలో ఒకకణుపే మిగిలినది. పిల్లలందఱు మొట్టికాయలు వేయఁగా వారికడనుండి పాఱి పోయి దాఁగికొనును గాని తనతల్లియగు భవానితోకూడ ఆ అవినయమును చెప్పికొనదు.

అతఁడు ఇపుడు కట్టుచో పండ్రెండుమూళ్లకు తక్కువబట్ట కట్టఁడు; లేనిచో జేనెఁడు తడికొల్లాయగుడ్డ. చుట్టుచో ఇరువది మూరల తలపాగ; లేనిచో జందెమే. ఇటులు ఉండుటచే జనాభా లెక్కలలోఁగూడ నతని పేరు ఎక్కలేదు.

మంచన్న యన్నచో తండ్రికి తలపోటు. మంచన తండ్రియెట్టెదుటి కెపుడును పోయి యెఱుఁగఁడు. తండ్రి తన పంక్తిలో వానికి ప్రవేశమును రద్దుపఱచెను. అందఱు భోజనములు అయినపిదప తల్లి అతనినొకమూల కూర్చుండఁబెట్టి అన్నము పెట్టును. విస్తరి ముందునుండి లేచుట యననేమో అతఁడెఱుఁగఁడు. 'నాయనా! చాలు!' అని తల్లి అనలేక అనలేక అని మంచనను విస్తరిముందునుండి లేవఁదీయుచుండెడిది.

మంచన శరీరమున కంతటికి కనులలంకారములు. ఒక విధముగా వికారములు కూడ. ఏలయనిన ఆ పొట్టయు, ఆ కాళ్లును, ఆ చేతులును ఆ యొడలును కల ఆ మనుజునకు కన్నులుకూడ చింతాకులవలె నుండుచో ఆ శిల్పము చతురస్రముగా ఉండెడిది. కావున పద్మములవలె నున్న ఆ కన్నులు అతనికి వికారముగా ఉన్న వన్నను

అనవచ్చును. ఎవఁడేని క్రొత్తవాఁడా కన్నులుచూచి 'వీనిలో ఏదియో విశేషమున్న'దని అనుకొనక మానఁడు. ప్రకృతము కానఁబట్టుచున్న విశేషమేమనఁగా తిండిలో అత్యాధిక్యము.

లక్ష్మీ నారాయణకు పూర్వార్జితము నాలుగెకరములకంటె ఎక్కువలేదు. ఆ క్షేత్రము మీఁద వచ్చు పంట వారికి టొటాటొటీగా సరిపోవును. సూరన్న చెట్టుక్రింద ప్లీడరుగా ఉండి ఇపుడు కొంచె మార్జకుఁడైనాఁడు. కాఁబట్టి తండ్రి యధికారము సూరన్నకు సంక్రమించినది. మంచన్నను ఖర్దనము మర్దనము చేయు నధికారము తండ్రి వదలిపెట్టను లేదు. సూరన్నకు సంక్రమింపకపోవను లేదు. తల్లి అడ్డమువెళ్లి మంచన్న దెబ్బలలో కొన్ని పంచుకొనుచుండెడిది. దానిచే 'మీఅమ్మకుఁ గూడ దెబ్బలు తెస్తున్నావురా వెధవా' అని తిట్టులును, రెట్టిదెబ్బలును మంచన్నకు ముట్టుచుండెడివి. మంచన్న ఈ దెబ్బలుకూడ అన్నముతోపాటు జీర్ణము చేసికొనుచుండెడువాఁడే. కాని కేవలము తండ్రియే యగుచో ఊరకుండువాఁడే. ఏలనఁగా చిన్ననాఁటనుండి తండ్రి చేతిదెబ్బ, అమ్మ ఆముదము రాయుటతోపాటు అభ్యాస మయిపోయినది. క్రొత్తగా అన్నగారి దెబ్బ లధికమగుటవలన అతనిలో అభిమానదేవత నూతనముగా జాగరిల్లినది. ఈ విశేషమును అతనికనులు సూచించుచో సూచింపవచ్చును.

చిన్ననాఁట అన్నదమ్ములు ప్రేమయుగళము. అన్న తమ్ముని శిక్షించును; తమ్ముఁడు దెబ్బతిన్న పామువలె దానిని సహించిచూచుండును. అతని కనుకూలమై యౌవన ప్రాప్తింపఁగా వారిరువురు శత్రుయుగళమయి పోదురు. పాపము! అపుడు అన్న తన ప్రేమను క్రుమ్మరించునుగాని తమ్ముఁడు ఈర్ష్యయని తలఁచునంత పగ పెట్టుకొనును.

అన్నదెబ్బల కావేదన పడలేక నెవరికి చెప్పక మంచన్న దూరదేశమునున్న బంధుజాలము నంతయు తిరుగవేయుట మొదలిడెను. అతని కిపుడు స్వర్గమున నున్నటులుండెను. తనవాలకమును, తిండిని చూచి వరుసఅయివారు అనుమాటలు తానుపుడుట మరల వారికి సమాధానము చెప్పుట అనునదియే ఇపుడతనికి స్వర్గసుఖము. అతడేబంధువుల యిండ్లలోను ఉండఁదలఁపలేదు. బంధుగృహము లన్నియు తిరుగ వేయుటలో అతని ఉద్దేశ మేమనఁగా మంచన యను పిల్లవాఁడొకఁడు లోకమున నున్నాఁడనియు అతని కింకను పెండ్లికాలేదని వారందరికి తెలియవలయుననియు.

అతఁ డటులు తిరిగితిరిగి బంధులోకమునకుఁగూడ తనయందుఁదయలేదనియు తండ్రికే తనపై నెక్కువ దయ కలదనియు తెలిసికొనెను. ఏలనగా బంధువులు 'మీమాచిన్న ఇక్కడికి తప్పించుకొని వచ్చినట్లు తోఁచుచున్నది. వెంటనే తీసికొనిపొండు అని

లక్ష్మీనారాయణకు వార్తలు పంపి అతఁడు మంచన్నను రావించుటకు యేర్పాటును చేయకుండుటయేకాక వారికి ప్రత్యుత్తరమే పంపలేదు.

తండ్రి కెప్పుడేని తనపై దయతప్పిపోవునేమో ననియు ఏ బందుగేని తనపై ద్వేషముచే తండ్రి కప్పగించి పోవునేమో యనియు మంచన బంధులోకమును విడిచిపెట్టెను. ఏకాంతములో ప్రవేశించిన యోగివలె అతడు లోకములో ప్రవేశించెను. సత్రము అగుపడుచో సత్రమున విందు దొరకుచో విందున, బ్రాహ్మణార్థము కుదురుచో నచట, లేనియెడల ఎవరియింటనో ఒకరియింట భోజనమొనరించుచుండెను. ఎవరిని ఎవ్వరనిఏగాని అడుగఁడు; కావున లోకుల తిట్టులుకాని దెబ్బలుకాని అతఁడు చవిచూడలేదు.

ఇటులు సమస్తలోకమున ఆదరమనుభవించుచు అభిలషించుచు తిరిగి తిరిగి మంచన్న శైలరామ మనుగ్రామము ప్రవేశించెను. ఆ సంధ్యాసమయమున వానచినుకులు ఉదారముగా పడుచుండెను. భోజనమునకు లేవవలసినదను భార్యల పిలుపుల నభిలషించుచు కొందఱును, పగట నంతయు సోమరితనము వలనఁ గలిగిన బరువును మోయుచు కొందఱును వాకిటి అరుఁగులపై కూర్చున్నారు. నడివయసు, లంబోదరము, గజగమనము, స్మిత ముఖము, దీర్ఘ నేత్రములు వీనికన్నిటికి కిరీటముగా నున్న తలపాగ, భుజముపై నున్న చిన్న కొల్లయముకల ఆ మంచన్న ఆకారము వారి నాకర్షింపక మానలేదు. ఏ యూరు మీదన్నచో ఎక్కడ ఉండు మనవలసివచ్చునో యని ముందుచూపుగల కొందఱు అతనిని పలుకరింపలేదు; కాని సంసారపుజంజాట మెఱుఁగని బాలురు అతనిని 'మీదేయూరు? ఏయూరినుంచి రావడం? ఎక్కడికి పోవడం? ఎందుకు వచ్చుచున్నావు? అను వివిధ ప్రశ్నలు వేయక మానలేదు. కొందఱు బాలురతని వెనువెంటనే నడచుచు మీఁది కొల్లాయయు, గోఁచియు తుదకు కిరీటమును తాఁకక విడువలేదు.

మంచన్న కాప్రశ్నలు మహానందముగా ఉన్నవి. 'వీరెవరో బంధువులే; కానియెడల ఇన్నిప్రశ్న లేలవేయుదురు? విశేషించి మీదేయూరనియు, ఏ యూరినుండి రాకయనియు, అడుగటకేమిపని? ఇంక గుడ్డగోఁచులు తాఁకుటకేటి యక్కఱ?' అని మనస్సులో తనతో వారి కేదో సంబంధ మున్నదని నిర్ధారించుకొన్నాఁడు. అతఁ డెవరికిని ఏమియు సమాధానము చెప్పకుండ బజారువెంట పరిక్రమించుచుండెను.

అతని యాకారమును వెంటఁబడి బాలురతనితో చేయు పరిహాసమును, అరుగు మీఁద అఱమోడ్పుకనులతో పడుకొన్న అనంతుఁడు చూచుచున్నాఁడు. అది యెల్లయు నతనికొక స్వప్నమువలె నున్నది. తన యెదుటనుండి పరిక్రమించుచున్న ఆ యాకార మొక మనుష్యుఁడే యనియు అది కల కాదనియు తెలిసికొని అనంతుఁడు లేచి 'మాట, మాట; మీదేయూరు?' అని అడిగెను.

ఇదివఱ కెవరికి సమాధానము చెప్పని మంచన్న 'మాది రామాపుర'మని ప్రత్యుత్తరము చెప్పినాఁడు అనంతుఁడు 'ఎక్కడికి వెళ్లు చున్నా'వని యడుగఁగా మంచన్న ఇక్కడికే అన్నాఁడు. 'అగుచో రమ్మ'ని అనంతుఁడనఁగా మంచన్న వచ్చి ఆవలి యరుగుఁ మీఁద కూర్చుండెను. అనంతుఁడు 'మాయింట నుండువా' యని యడుగఁగా మహరాజువలె ఉందు' నని మంచన్న అనెను.

'ఇఁక ఈజన్మము నిర్విచారముగా గడఁప వచ్చు'నని మంచన్న అనుకొన్నాడు. వెంట వచ్చిన బాలురందఱకు ఆశ్వాసము కలిగినది. అనంతుఁ డతని లోనికిఁ తీసికొనిపోయి 'ఓయీ! అల్లుఁడు వచ్చినాఁడు; కాళ్లు కడుగుకొనుటకు నీరుపట్టుకొని ర'మ్మనియెను. మంచన లోలోపల ముసిముసి నవ్వులు నవ్వుకొనెను. అమల నీరుదెచ్చి పలువురు బాలురచే పరివేష్టితుఁడైయున్న మంచన్నను చూచి చేయినోరి కడ్డము పెట్టుకొని నిశ్చేష్టయై నిలువబడిపోయినది. అనంతుని పెద్దకూఁతురు బృంద తలుపు చాటుచేసికొని గదిలోనుండీ తొంగిచూచుచు కోపముఖముతో నిర్గమించి నిలువ బడెను. బృంద చెల్లెలు కామోద, 'బావా బావా' అని కిలకిల నవ్వుకొనుచు దాపున కేఁగి తెల్లబోయినది. బాలురందఱు పెద్ద పెట్టున అరచిరి. మంచన్న కామోదను చూచుచు 'ఈపిల్లనే నాకిత్తురా?' అని అనెను. అందఱు నవ్విరి. ఈరీతిగా మంచన్న కాయింట ప్రథమప్రవేశము కలిగెను

నిత్యసభలతో ఇటులు పదినాళ్లు కడచినవి. రెండుపూఁటలుతిని కూర్చుండుచున్న మంచన్నకు ఏమియు తోఁచుటలేదు. ప్రతిదినము 'కామోద కేమేమి నగలుపెట్టెద' వని యడిగి 'మంగళసూత్రము పెట్టెద'నని సమాధానము తిరిగిన యాకే తిరిగివచ్చు చక్రము వలె తనకు క్రొత్తవింత కలిగింపదు అనంతునకును ఏమియు తోచుటలేదు. పిల్లలకు మిసుమంతయేమి తీరిక లేకున్నది.

అంతనుడొకాడొక కావడిబద్దమట్లుతెచ్చి 'మంచన్నా! ప్రతిదినము దీనితో మనయింటికి కావలసిన నీరు తెచ్చుచుండుము. ఇది లెస్సగా మోసిన తరువాత సంసారమోయుదువుగాని' అని అనెను.

మంచన్నకు సరిగా ఆ పని నచ్చినటులాయెను. అతఁడు భుజాన కావడిపెట్టి నీళ్లుమోయ నారంభించెను. మొట్టమొదటీ ఊఁపునకు బిందె అటుఇటు ఊఁగి కాళ్లకు కొట్టుకొని క్రిందపడుట, బుజముల కాయలుకాచి బాధపడుట జరిగినది కాని కొన్నాళ్లలోనే ఆ విద్య అతనికి జన్మాంతర విద్యవలె సంపూర్ణముగా వచ్చెను. పిమ్మట మంచన్న చేతులతో కావడిపట్టుకొనకయే నీళ్లు మోయుట కలవాటు పడినాఁడు. పిల్లలందఱతనికి 'మంచినీళ్ల మంచన్న అని పేరుపెట్టినారు. కామోద నిచ్చి పెండ్లిచేయుదు మన్నచో నెంతసంతోషమో

మంచినీళ్ల మంచన్న అని యన్నను అతనికంతే సంతోసము. కావడి బాగుగా మోసినగాని సంసారము మోయుట తెలియదని అతని నమ్మకము.

మంచన్నను ధన మెన్నడు ఆకర్షింపలేదు. అతఁడెన్నఁడు అన్నవస్త్రములు యెఱుఁగఁడు. వానికంటె వేఱేమియు నతని కక్కఱలేదు. లోకులన్ని విధముల ధనము గూడఁ బెట్టి కాపాడుకొందురని అతఁ డెఱుఁగఁడు. నియతప్రకారము మంచినీరు తెచ్చుట అనంతుని చేతను, అతని జ్ఞాతులచేతను 'అల్లుడా'యని యనిపించుకొనుట, బాలికలచేతను బాలురచేతను వినోదింపఁజేయఁబడుట, భోజనము చేయుట, వీనిచే మధ్యాహ్నమును, ఉప్పునీరు చేఁదుట, తనకు తగినవారితో సంభాషించుట, తలపాగ చుట్టుకొని ఊరేగుట వీనితో సాయంకాలమును నిర్విచారముగా అతనికిఁ గడఁచుచుండెను. కాలము మెల్లగా గడఁచుటగాని, త్వరగా పరుగులెత్తుటగాని యీ రెండును అతని కనుభవములో లేవు. అతఁడు రాత్రి ప్రక్కవేయుచో సూర్యోదయమువఱకు కఱ్ఱవలె పడి నిద్రించును.

కామోదకు పెండ్లియీడు వచ్చినది, సంబంధము కుదిరెను లగ్నము నిశ్చయించినారు. మంచన్న ఆనాఁడు కావడిబద్ద బుజానఁ బెట్టలేదు. గదిలో మూలుగుచు కూర్చున్నాఁడు. వంటవేళ అయినది. నీళ్లులేవు. ఎన్ని మాఱులు పిలిచినను పలుకఁడు. కొంతసేపటికి శ్యామ గదిలోనికి పోవఁగా కనులవెంట నీరు రప్పించుకొని మంచము క్రింద కూర్చున్న మంచన్న కానిపించినాఁడు. శ్యామ 'మంచన్నా! ఏల యేడ్చెద' వని యడుగఁగా 'కామోదను నా కీయరఁట!' అని విలపించినాఁడు. 'అయ్యయో నన్ను చేసికొందువుగాక!' అని శ్యామ అనఁగా 'నిజము? నిజము?' అని మంచన్న అనెను. 'నిజంఘా' అన్నది శ్యామ. దానితో ఎక్కడలేని సంతోషము వచ్చినది. మంచన్నకు. చాటుగా నుండి వినుచున్న అమల 'మంచన్నా! నీళ్లేవీ?' అని అడుగఁగా శ్యామ 'అమ్మా! కామోదను ఈయరని మంచన్న ఏడ్చుచున్నాఁడు' అని చెప్పెను. అమల 'అయ్యో, పిచ్చి అల్లుఁడా! శ్యామను నీకిచ్చెదము' అనువఱకు మంచన్న అమాంతము లేచి కావడి బుజానఁబెట్టుకొని చెఱువునకు బయలుదేఱి యెదురైనవా రందఱతో 'నాకు శ్యామనిత్తురు, నాకు శ్యామనిత్తురు' అని చెప్పికొనుచు వెళ్లెను. వారు 'శ్యామనూ ఇత్తురు, పద్మనూ ఇత్తురు' అని అతని సంతసము ఇనుమడింపఁజేసిరి.

అతఁడీసంతోషములో మునిఁగి తేలాడు చుండగాఁ ఇంటివద్దనుండి మఱియొక సంతోషవార్త వచ్చినది. అది తండ్రి మరణవార్త. అతడా వినోదమనుభవించుటకు నేఁటికి పదప్రచలనము చేయవలసి వచ్చినది. అతఁ డింటికి వెళ్లెను. తాను తద్దినము పెట్టువాని తమ్ముడే కాన అతనికి క్లేశ మంటలేదు.

భర్త చనిపోవుట, కుమారుఁడెందులకు కొఱగాక పెండ్లిలేక దేశాలపాలగుటయు, అన్న తమ్ముని విసర్జించుట భవానిని మిక్కిలి బాధించినవి. ఆమె ఆదుఃఖమున మంచన్నను దగ్గఱ కూర్చుండఁబెట్టుకొని 'నాయనా! ఇఁక నిన్ను అన్న కొట్టఁడు. ఏ కొండ్రయో అమ్మి పెండ్లి చేసిచూడవలెనని ఉన్నది' అని రోదనము చేయఁగా మంచన్న నగుచు 'అమ్మా! నా కచట నౌకయిల్లున్నది. పెండ్లికూఁతురుకూడ ఉన్నది. పెండ్లి చేసికొని ఒకసారి నీకు చూపించి తీసికొనివెళ్లెదను చూడు!' అని చెప్పి ఆమె దుఃఖమును ద్విగుణము చేసెను. కర్మ అయిన పిదప తల్లితో 'మాయింటికి వెళ్లిపోవుదు'నని చెప్పఁగా ఆమె అతికష్టముమీఁద ఒకరోజు ఆఁపుసరికి దేవతలు దిగి రావలసి వచ్చినది.

పశువు కొన్నాళ్లు బందిలిదొడ్డిలోనైనను ఉన్నచో మరల అది అక్కడికి వెళ్లగోరును. వింతలతో వినోదములతో బాలికల హాస్యములతో స్వర్గసుఖ మనుభవించుచున్న మంచన్న మరల శైలారామమున అనంతుని యింటికి వెళ్ల గోరుకొనుటలో ఆశ్చర్యములేదు. అతనికి తల్లియన్నచో ప్రేమ యున్నది. కాని దానికి సూరన్న భయము మాటు. కావున అతని కనంతుఁడే తల్లి.

సూరన్న తనను మాటాడించి ఎక్కడ తన్నిపోవునో యనుభయము. తొందరపెట్టగా తల్లితోఁగూడఁ జెప్పకయే లేచిపోవలయునని మంచన యూహించుచున్నాఁడు. సూరన్న తమ్ముని తొణకుబెణుకులన్నియు కనిపట్టి తల్లి కడ పసిపిల్లనివలె నున్న అతని కడకు వెళ్లి 'తమ్ముఁడా! నాయనా పోవనే పోయెను. ఏ కొండ్రయో అమ్మి నీ కొక పిల్లను ముడి పెట్టవలసిన విధి నామీఁద ఉన్నది. కాఁబట్టి నీ వల్లరిచిల్లరగా తిరుగక ఇంటనే పడి ఉండు' యని అనెను.

ఈ మాట లకాలజలదోదయము వలె భవాని కాశ్చర్యము కలిగించినవి. ఆమె కనుల నీరొత్తుకొనుచు 'మంచన్నా! అన్నాయికి నీ మీఁద దయకలిగినది. రెణ్ణెల్లపాటిక్క డుండు!' అని బతిమాలుకొన్నది. సూరన్న ఎంత గట్టిగా ఉండుమని కోరునో మంచన్న అంత వడిగా లేచిపోవునని భవాని అనుకొనలేదు.

తెలవారుకడ ఎవరికి తెలియకుండ మంచన్న మాయమయినాడు. 'వాడు వెఱ్ఱి వాఁడయి పోయినాఁడు. ఉండమని అనుచో ఉండునా?' అని సూరన్న తల్లికడ సంభాషింపఁగా భవాని దుఃఖించినది. కాని మంచన్న సూరన్నకు జంకియే వెళ్లియుండునని తల్లి లోలోపల తలఁపకపోలేదు. ఆమె బంధువులలో పిల్లలను గుఱుతుతెచ్చుకొని సూరన్నతో చెప్పుచుండెడిది. సూరన్న వెంటనే వారి వారికి వార్తనంపి వారివారి అసమ్మతిని ఎప్పటికప్పుడు 'తల్లికి నివేదించు చుండువాఁడు. మంచన్న అన్నను మఱచి శైలారామమున సుఖముగా నున్నాఁడు.

అనంతుని కుమారుఁ డతులచంద్రుని వివాహము వచ్చినది. ఇల్లంతయు మంచన కప్పగించి అందఱు తఱలివెళ్లినారు. మంచన్న కది యెంతగౌరవము! పెండ్లివారు తొందరగా వెళ్లుచు పాఱవైచుకొన్న నగలమూట మంచనకు దొరికినది. అతఁడు దానిని భద్రముగా దాఁచెను. చీఁకటిపడఁగనే కఱ్ఱ బుజముమీద పెట్టుకొని ప్రహరి తిరుగును. తలుపు లన్నియు తాళములుపెట్టి తడవతడవకు లాగి చూచును. చీమ చిటుకుమన్నచో రివ్వున బాఱి సందేహము పోఁగొట్టుకొనును. ఇటులతడా యింటిని యక్షునివలె రక్షించుచుండెను.

నగల మూట యింట జాఱిపోయెననియు మంచన దాని నపహరించుననియు అమల అనంతునితో పోరుపెట్టెను. ఓసి తెలివిమాలినదానా! నగ లింటనే జాఱిపోయిన యెడల మంచన మన యినపపెట్టెయే!" అని అనంతుఁడనెను. అమల యింటికి మనుష్యుని పంపుమని రాపాడినను అనంతుఁడు చెవియొగ్గలేదు.

పెండ్లివారు తూర్యధ్వనులతో దిగిరి. అనంతుఁ డింట కాలిడఁగనే మంచన నగల మూట నింటిబరువుతో పాటతనిముందిడెను. అనంతుఁడు 'మంచనా! నీకు నాకు తీసికొనిన అప్పు, తీఱని ఋణము' అనియెను. అమల అతని విశ్వాసమున కాశ్చర్యపడెను.

మంచన్న కొకనాఁడు టపావాఁడొక యుత్తరమును మనియార్డరును తెచ్చి యిచ్చెను. అది యతని జాతకమున నొక మహాయోగము. ఏమనఁగా గవర్నమెంటు నవుకరు తనకు ఉత్తరము మోసికొని వచ్చినాఁడు. మఱియు నాలుగురూకలు బహుమతియు తెచ్చినాఁడు.

తండ్రి తద్దినము పెట్టుకొనుట కింటికి రావలసినదని వ్రాసి ప్రయాణవ్యయమునకై నాలుగురూకలు సూరన్న పంపినాఁడు. ఆ పైకము సూరన్నయే పంపినాఁడని మంచన్నకు గోచరించినపు డతని మనస్సొక నూతనమగు భ్రాతృప్రేమతో తొణికిపోయినది. మంచన్న వెంటనే రామాపురమునకు పయనమయి పోయెను. భవాని మంచనను చూచి నూతనముగా కనినటులే యానందించెను. అతఁడొనరించిన కర్మమే భర్తకు ముట్టునని యామె తలఁపు.

మాసికము, ఏఁడుడి, తద్దినము సమాప్తమైనవి. తద్దినమునాఁటి నడికి రేయి సూరన్న మంచన్నను వెదికికొనుచుఁబోయి యతనిని లేపి 'నాయనా! ఇటురమ్మని' పిలిచెను. మంచన్న కిన్నాళ్లనుండియు లేని భ్రాతృప్రేమ ఒక్కసారి నిండుకొనెను. సూరన్న యన్నచో పాఱు మంచన్న యిపు డతనిని గొఱియవలె ననుగమించెను. సూరన్న తమ్మునొక యింటి లోనికిఁ దీసికొనిపోయి 'ఈ కాగితము మీఁద వేలిముద్దర వైవు' మనియెను. అదియు కర్మలో నొక భాగమనుకొని మంచన తన బొటనవేలిని మసి కంటించి కాగితముపై

దక్షిణమునుండి ఉత్తరమునకుఁద్రిప్పెను. అది సూరన్న యపకీర్తి ముద్రవలె నల్లని బహురేఖలతో నంటుకొనెను.

ఔరా! సూరన్న ఎంత తెలివిలేనివాఁడు! తమ్ముని తర్జనభర్జనములచే నెడఁబాపు కొనెను. గాని ఒక్క ప్రేమవాక్యముచేతనే అతనియాత్మనే శరీరసమేతముగా స్వాధీనము చేసి కొనవచ్చునే! మంచనా! సహస్రాబ్దములు జీవింపుము! నీకు ధన మక్కఱలేదు. భూమి యక్కఱలేదు. ప్రేమకిరణ మొక్కటియే నీ వాసించుచున్నావు. దేనిని నీ వాసించుచున్నావో అది వెలపెట్టినను రానిది. దానిచేతనే యీ జగతి జీవించుచున్నది.

తెలవారుకడ భవాని మంచన్నను వెదకికొని యతఁడు కానరామి పుత్రదుఃఖ మనుభవించెను. సూరన్న పుత్రోదయ మయినటులు సంతోషించెను.

కొల్లాయగుడ్డ కొకచివరి ఒక మిఠాయి పొట్లము మఱొకచివర కజ్జపుపొట్లమును కట్టి దానిని భుజముపై వేసికొనఁగా ఒకటి యెదురొమ్మును మఱొకటివీఁపును జంగమురొమ్ము వీఁపుల లింగశంఖములవలె కొట్టుకొనుచుండఁగా మంచన శైలారామము ప్రవేశించి బాలలోకమున కానందము కల్పించి ఆనందపురుషుఁడై యుండెను.

కొన్నాళ్ళకు శ్యామ వివాహము వచ్చినది. లగ్నము నిశ్చితమయినది. మంచన్న ఆ వార్తవిన్న తత్ క్షణము శ్యామవద్దకు వెళ్లి 'శ్యామా! నన్ను పెండ్లాడుదునని నీ నోటి మీఁదుగా నీవే యంటివికదా! ఇపుడు ఇంకోకనిని పెండ్లాడుదువా?' అనియనఁగా శ్యామ 'మంచనా! నీ గోత్రము చెప్పు' మని అన్నది. మంచన 'కౌశికగోత్ర'మని యనఁగా శ్యామ 'మా గోత్రము చెప్పు' మని యన్నది. మంచన ఆలోచించుచు 'కౌశికగోత్రమే' అని 'శ్యామా! నీవు నాకు చెల్లెలివి' అని శ్యామ నెత్తికొని' అమలమ్మగారూ! అనంతుఁడుగారూ! మీరు నాకు తలిదండ్రులు, నన్ను నమస్కరింపనిండు' అని వారికి పాదాభివందనములు చేసి భాష్పప్లావితనేత్రుఁడై కూర్చుండెను. అందఱకు కనుల వెంట ఆనందభాష్పము లుదయించెను. శ్యామ 'ఓయీ! నాకూఁతునిచ్చి నీకు వివాహము చేయుదును లెమ్ము' అనెను. 'మంచన, అంతవఱకేకాదు, ఆమెకు కూఁతురు పుట్టువఱకు పెండ్లికుమారుఁ డయియే యుందు'నని మంచన్న అనెను.

కొలఁదినాళ్లలోనే శ్యామకు వివాహమయినది. ఆ వివాహమయిన కొలఁదినాళ్లకే అనంతునకు జబ్బుచేసినది. భవానికి ప్రాణము మీఁదికి వచ్చినదనియు వెంటనే రావలసిన దనియు మంచన్నకు వార్త వచ్చినది. వారందఱు వెంటనే వెళ్లుమని చెప్పి 'అనంతుని యారోగ్యము చూచి మఱీ వెళ్లుదు'నని మంచన్న కదలలేదు. ఒకనాఁడనంతుడు అతని బిలిచి 'మంచన్నా! వెంటనే నీవు వెళ్లిరమ్ము' అని ఆదేశించెను. అనంతుడు చెప్పఁగనే మంచన బయలుదేరి రామాపురము వెళ్లెను.

మంచన్న యింట కాలిడకముందే సూరన్న లోనుండి యెదురుగావచ్చి 'దౌర్భాగ్యుడా! అమ్మ చచ్చి ఆఱురోజులు కాగా ఇపుడేల వచ్చితివిరా అపాత్రుడా!' యని దవడలపై రెండు తాటించెను. మంచన్న తల్లి మంచమున శయనించెను. అతనికి నిదురలో అనంతునిపై దుస్స్వప్నములు వచ్చెను. అతడచటికి వెళ్లలేక యిచట నుండలేక అటుఇటు కొట్టుకొనెను.

మంచన రామాపురము విడిచి అనంతునియింట కాలు పెట్టువఱకు వైద్యుడు జబ్బింక నెమ్మదింపదని చెప్పుచుండిరి. మంచన్న యొక్క అపాంగ్రప్రసారమే అతని దుఃఖమునకు ధర్మామీటురువలె నుండెను. అనంతుడిటు మోమటు వెట్టెను.

మంచనకు గుండెలలోరాయి పడ్డట్టు మంచనను చూచినపు డెల్ల అనంతుని తీవ్రమగు వేదన అతిశయించెడిది. వారు పరస్పరము చూచికొని కన్నీరుకార్చుచుండువారు వారు దీర్ఘమగు చూపుతోడనే మాటలాడుకొనుచుండువారు. కొంతసేపటికి మంచన్న వెలుపటికి తొలఁగిపోవువాఁడు.

అనంతుడీ లోకులతో మాటలాడుట... దేవతలతో మాటలు సాగించినాఁడు... కొన్ని సైగలు చేయుట ప్రారంభించినాడు. పెద్దపెద్ద పేరులు కల దేవతలు వచ్చుచున్నారు కాఁబోలు! లేచి కూర్చుండుచున్నాఁడు. బంధువులతని చుట్టు మూఁగినారు. భార్య ప్రక్కన నిలువఁబడి దుఃఖించు చున్నది. 'ఏమయిన చెప్పునో' య అతులచంద్రు డెదురుగాన నిలువఁబడి తండ్రి ముఖమును నిరీక్షించుచున్నాఁడు. ఒక్క మంచన్న యే కనపడునపుడు పట్టుకొనుచు, నోరుతెఱచి నపుడు నీరుపోయుచు, తల్లికి పరిచర్య చేసినట్లు చేయుచున్నాఁడు.

కొంతసేపటి కనంతుఁడు శాంతముగా పడుకొనెను. పిదప మిగులశ్రమతో లేచి కను లింతలుచేసి బాష్పములు స్రవింపఁగా మంచన్నను కౌగలించుకొనెను. ఆ కౌఁగటి లోనే అనంతుని ప్రేమ, ప్రాణములు రెండును పరసీమ మెట్టెను.

ఎవరియేడుపులలో వారున్నారు. మఱునాఁటిదాఁక మంచన్న మాట ఎవరికి తోఁపలేదు. వెదుక మనుష్యులఁ బంపిరిగాని అతని యునికి ఇంతవఱకు ఎవ్వరికి తెలియలేదు. అనంతునిచే జాగరిల్లిన జన్మాంతర సంబంధ మనంతునితో నంత మొందినదా?

● *భారతి - సెప్టెంబరు - 1926* ●